

BMT «G20»yə qarşı

Baş katib Antoniu Quterreş
ümidlərinin doğrulmadığını bildirib

Payına dünya əhalisinin 60 faizi, qlobal ÜDM-in 80 faizi və ixracın 75 faizi düşən ən inkişaf etmiş ölkələrin nümayəndələri son sammit zamanı iqlim, səhiyyə və iqtisadiyyatın dayanıqlığı inkişafını müzakirə ediblər.

İtaliyanın paytaxtı Romada başa çatmış sammitin yekununa görə, 20 ən iri iqtisadiyyatı olan ölkələrin liderləri yekun bəyannaməyə imza atıblar. Tərəflər koronavirusla mübarizə, qlobal iqtisadi çağırışlara cavab, qlobal karbohidrogen neytrallığına nail olmaq, enerjinin fasiləsiz axınlarını dəstəkləmək və bir sıra digər sferalar üzrə üzərlərinə öhdəliklər götürüblər.

Böyük "iyirmilik" ölkələri liderləri səmərəli, keyfiyyətli, ucuz və təhlükəsiz peyvəndlərə bütün dövlətlər üçün ədalətli və lazımi vaxtda əlçatanlığın təminatı üzrə səylər göstərəcəklərini bildiriblər.

BMT «G20»yə qarşı

Əvvəli 1-ci səh.

Bəyannamədə deyilir ki, 2021-ci ilin axırına azı 40 faiz və 2022-ci ilin ortasına 70 faiz əhaliyə vaksin vurulması vəzifəsinə nail olmaq üçün inkişaf edən ölkələrə peyvəndlərin və əsas tibbi məhsulların göndərilməsi, həcminin artırılması, habelə maliyyə-ləşdirilmə sahəsində məhdudiyetlərin aradan qaldırılması məqsədilə müvafiq addımlar atılacaq.

Ölkələr COVID-19 pandemiyasının dayanıqlı iqtisadi inkişafa təsirdən dərin narahatlıqlarını bildiriblər. Belə ki, koronavirus pandemiyası xüsusilə inkişaf edən ölkələrdə iqtisadiyyata mənfi təsirini göstərmiş və nəticədə 2030-cu il üçün dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəliyə nail olmaq məqsədləri yolunda tərəqqini ləngitmişdir.

Böyük "iyirmilik" liderləri həmçinin pandemiya şəraitində müxtəlif xəstəliklərə qarşı yeni vaksinlərin hazırlanma vaxtını 300 gündən 100 gündək azaltmaq niyyətindədirlər.

Tərəflər həmçinin diversifikasiyaya və istehsalatın genişləndirilməsinə çalışırlar. Onlar əhali tərəfindən peyvəndlərə etimadın möhkəmləndirilməsi üçün addımlar atacaqlar. Məsələn, söhbət preparatların effektivliyi və yan təsirlərlə bağlı dezinformasiyalara qarşı mübarizədən gedir.

"İyirmilik" ölkələri liderləri həmçinin 2030-cu il üçün biomüxtəlifliyin itirilməsinin qarşısının alınması üçün tədbirləri gücləndirmək öhdəliyi götürmüşlər. Bununla bağlı kommünikədə deyilir: "Biz bioloji müxtəliflik haqqında Konvensiyaya qoşulan tərəfləri ambi-

siyalı, balanslaşdırılmış, praktik, səmərəli və etibarlı Qlobal Çərçivə proqramını qəbul etməyə çağırırıq".

Bundan əlavə, sammit iştirakçıları XXI əsrin ortalarına-dək qlobal karbohidrogen neytrallığına nail olmağın zəruriliyini etiraf etmişlər.

Dünyanın ən inkişaf etmiş iqtisadiyyatlarının rəhbərləri İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı, Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı, habelə Beynəlxalq Dəniz Təşkilatı kimi qurumların fəaliyyətinə uyğun olaraq qaydaya salınmış və təhlükəsiz şəkildə beynəlxalq səfərlərin bərpa olunması barədə razılığa gəlmişlər.

"İyirmilik" ölkələrinin liderləri bəyan etmişlər ki, istiləşməni 1,5 dərəcə səviyyəsində saxlamaq üçün effektiv və əhəmiyyətli hərəkətlər labüddür. Onlar həmçinin razılaşmışlar ki, iqlim dəyişikliklərinin fəsadları selsi üzrə 2 dərəcə ilə müqayisədə 1,5 dərəcə zamanı xeyli azdır.

Böyük "iyirmilik" dövlətləri Beynəlxalq Energetika forumu ilə əməkdaşlıqda enerji istehsalçıları ilə istehlakçılar arasında dialoq yaratmağın zəruriliyini vurğulamışlar. Bununla bağlı bəyannamədə deyilir: "Biz müxtəlif mənbələrdən, istehsalçılardan və marşrutlardan fasiləsiz enerji axınlarının dəstəklənməsi, enerji təhlükəsizliyinin və bazarların sabitliyinin gücləndirilməsi yollarının axtarılmasının vacibliyini vurğulayırıq. Eyni zamanda beynəlxalq enerji bazarları açıq, rəqabətli və azad olmalıdır".

Tərəflər həmçinin istehsalın bərpasını və rəqəmsal transformasiyanı qəbul etmişlər. Sammit iştirakçıları

onların iqtisadiyyatına təsir edən qlobal çağırışlara cavab verəcəklər. Bəyannamədə bildirilir ki, 2021-ci il ərzində qlobal iqtisadi fəallıq daimi siyasi dəstək və vaksinasıya sayəsində inamlı templərlə bərpa olunur.

İqtisadi cəhətdən ən çox inkişaf etmiş ölkələrin liderləri həmçinin 2022-2024-cü illər üçün korrupsiya ilə mübarizə üzrə hərəkətlər Planı qəbul etmişlər. Sammitdə digər maraqlı tərəflərlə, məsələn, özəl sektorla, KİV-lə, vətəndaş cəmiyyəti və akademik dairələrlə işbirliyini möhkəmləndirmək barədə qərar qəbul olunmuşdur.

Tərəflər süni intellekt texnologiyalarının inkişafını dəstəkləmək və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizədə əməkdaşlığı möhkəmləndirmək öhdəliyi götürmüşlər.

Bundan əlavə, böyük "iyirmilik" ölkələri qeyri-leqal miqrasiya axınlarının qarşısının alınması zəruriliyini etiraf etmiş və miqrantların "tam cəlb olunmasının" dəstəklənməsi üçün addımlar atmaq barədə razılığa gəlmişlər. Sammit iştirakçıları həmçinin pandemiya-dan ən çox zərər çəkmiş sahələrdən biri - turizmin dayanıqlı və sürətli bərpasını dəstəkləmək öhdəliyi götürmüşlər. Bəyannamədə qeyd olunur ki, "G20" dövlətləri mədəni irsin müdafiəsi və bərpa olunmayan mədəniyyət resurslarının qorunmasına tərəfdardırlar.

Böyük "iyirmilik" sammiti iştirakçıları cari əsrin ortalarına-dək istixana qazlarının tullantılarını sifira endirməyin "əsas əhəmiyyətini" etiraf ediblər. Lakin yekun sənədə konkret öhdəliklər azdır. Bundan əlavə, sammitdə qlobal

karbohidrogen neytrallığına nail olmaq üçün dəqiq müddət müəyyən olunmayıb.

Ekspertlər hesab edirlər ki, ABŞ və Avropa İttifaqı 2050-ci il üçün tullantıları dayandıрмаğı qarşılarına məqsəd qoysa da, Çin, Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanı karbohidrogen neytrallığına ancaq 2060-cı ildə nail olmaq niyyətindədirlər. Adıçəkilən bu üç ölkənin liderləri Romadakı görüşdə şəxsən iştirak etməyiblər.

Sammit iştirakçıları bəyan ediblər ki, istixana qazlarının tullantılarının azaldılması üzrə milli fəaliyyət planları "zərurət yaranarkən" yenidən işlənməlidir. Onlar həmçinin bu ilin sonunadək xaricdəki kömür elektrik stansiyalarında elektrik enerjisinin maliyyələşdirilməsini dayandıрмаğı vəd ediblər. Lakin liderlər kömür istifadəsindən tam imtinanın konkret tarixini bildirməyiblər.

Eyni zamanda BMT ekspertləri xəbərdar edirlər ki, dünyada istixana qazlarının tullantı səviyyəsi radikal şəkildə azaldılmasa, XXI əsrin axırınadək planetdə orta temperatur 2,7 dərəcə qalxacaq. Bu isə iqlim baxımından fəlakət deməkdir.

Öz növbəsində BMT-nin baş katibi Antoniu Quterreş sammitin yekunlarından məyusluğunu bildirib və "Tviter"də bu barədə yazıb: "Mən böyük "iyirmilik" tərəfindən qlobal səviyyədə qərarlar qəbul olunmasına sadiqliyin təkrarən ifadə olunmasını alqışlayıram, lakin Romanı özünü doğrultmamış, amma dəfn olunmamış ümidlərlə tərk edəmə".

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"